

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

Kaupunginhallitus, § 242, 30.05.2022
Sosiaali- ja terveyslautakunta, § 77, 19.05.2022

§ 242

Valtuustoaloite ruoka- ja vaateavun ja ruokajakelun koordinoimiseksi ja järjestämiseksi sekä sopivan tilan löytämiseksi Tampereen kaupungissa - Aila Dünder-Järvinen

TRE:7058/05.00.01/2020

Kaupunginhallitus, 30.05.2022, § 242

Valmistelija / lisätiedot:
Taru Kuosmanen

Valmistelijan yhteystiedot

Palvelujohtaja Maritta Närhi, puh. 050 320 6325, etunimi.
sukunimi@tampere.fi

Lisätietoja päätöksestä

Kaupunginlakimies Jouko Aarnio, puh. 040 514 4884, etunimi.
sukunimi@tampere.fi

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä: Juha Yli-Rajala, Konsernijohtaja

Päätösehdotus

Esitetään valtuuston päätettäväksi:

Aila Dünder-Järvisen valtuustoaloite ja sosiaali- ja terveyslautakunnan lausunto merkitään tiedoksi.

Aloite ei anna aihetta muihin kuin lausunnossa esitettyihin toimenpiteisiin.

Perustelut

Valtuutettu Aila Dünder-Järvinen esittää valtuustoaloitteessaan huolta Tampereen keskustassa näkyvistä ruokajonoista. Koronapandemia on aloitteen mukaan aiheuttanut monelle työttömälle, lomautetulle, eläkeläiselle, yksinhuoltajalle ja lapsiperheelle suuria taloudellisia huolia ja ahdinkoa. Moro-lehden mukaan ruoka-avun hakijoiden määrä on noussut jopa viisinkertaiseksi ja ruokajonoihin on tullut uutta asiakaskuntaa. Valtuutettu esittää huolensa ruoka-avun rahoituksesta ja ruoka-avun saatavuudesta, mikäli rahoitusta ei saada turvattua. Valtuutettu Dünder-Järvinen esittää, että Tampereen kaupunki koordinoisi ruoka- ja vaateavun järjestämistä ja tarjoamista yhdessä SPR:n, evankelisluterilaisen seurakunnan ja muiden toimijoiden kanssa. Toisekseen valtuutettu ehdottaa, että Tampereen kaupunki etsisi ja luovuttaisi riittävän ison tilan, jossa vähävaraisten on mahdollista aterioida sisätiloissa ja hakea ruokakassi sekä vaatteita ilman, että henkilö joutuu jonottamaan ulkona.

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

Tampereella ruoka-avun tarve on lisääntynyt viime vuosina, ja korona-aikana ruoka-avun asiakasmäärä on kasvanut arviolta vähintään 20 %. Ruoka-apua jaetaan Tampereen evankelisluterilaisen seurakuntayhtymän Ruokapankin koordinoimana noin 9000 ihmiselle kuukaudessa. Erityisesti ruoka-avun tarvitsijoiden määrä on kasvanut keskustassa avoimissa SPR:n Tampereen osaston ja ViaDia Pirkanmaan ruokajaoissa, jonne jokaisen ruoka-avun tarpeessa olevan on mahdollista hakeutua itsenäisesti ja saada ruokakassi. Ruoka-avun asiakkaiksi on tullut pandemian myötä myös uudenlaista asiakaskuntaa.

Ruoka-aputoiminta on Tampereella keskitetty seurakunnan diakonian ja yhteiskuntavastuun kokonaisuuteen kuuluvaan Ruokapankkiin. Ruokapankki on ruoka-avun keskus, joka huolehtii ruoka-apuun liittyvästä logistiikasta sekä ruokakassien kokoamisesta lahjoitus- ja hävikkiruoasta kaupoilta ja elintarvikevalmistajilta sekä EU:n ruoka-avusta. Ruokapankki huolehtii lisäksi laitospöytäkirjoilta tulevan ruoan annospakkaamisesta ja jakelusta eteenpäin. Tampereen kaupunki tukee taloudellisesti Ruokapankin toimintaa. Ruokapankille myönnetään vuosittain 80 000 euroa hävikkiruoan hyötykäytön edistämiseksi sekä 100 000 euroa ruoka-avun hankkimiseksi. Ruokapankki toimittaa ruokakasseja jaettavaksi avoimiin ruoanjakoihin yhteistyökumppaneille, sekä omille diakonian asiakkailleen. Ruokapankin kautta jaetaan ruokakasseja 55:lle ruokaa jakavalle järjestölle ja yhteistyökumppanille, jotka jakavat ruoka-avun edelleen sen tarvitsijoille. Ruoka-avun jakaminen Tampereella on Ruokapankin kautta tapahtuvaa ohjausryhmän ohjaamaa, koordinoitua ja terveysturvallista toimintaa.

Tampereen kaupunki ja Tampereen Evankelisluterilainen seurakuntayhtymä tekevät merkittävää yhteistyötä ruoka-avun ympärillä: Tampereen kaupunki ja Tampereen ev.lut. seurakuntayhtymän diakonia ja yhteiskuntavastuu ovat tehneet yhteistyösopimuksen hävikkiruoan hyötykäytön tehostamisesta. Koska ruoka-avun tarve Tampereella on kasvanut, ratkaisua tilanteen helpottamiseksi on haettu myös aikuissosiaalityön keinoin. Ruoka-avun toimintaympäristöön on käynnistynyt kesällä 2021 ESR-rahoituksen saanut LIKI-hanke yhteistyössä Tampereen evankelisluterilaisen seurakuntayhtymän kanssa. Hankkeessa on tarkoituksena löytää ruoka-apua hakeville reittejä viralliseen palvelujärjestelmään, tarjota psykososiaalista tukea haasteellisissa elämäntilanteissa eläville, vahvistaa luottamusta auttamisjärjestelmään sekä tuottaa osallisuuden kokemuksia. Hankkeen myötä luodaan paikallinen ruoka-avun koordinaatiomalli, jonka turvin hankkeessa luodut hyvät toimintamallit saadaan siirrettyä osaksi palvelujärjestelmää ja pysyväksi käytännöksi Tampereella.

Ruoka-avun tarve kytkeytyy monenlaiseen yksilön huono-osaisuuteen ja elämänhallinnan haasteisiin, minkä vuoksi on tärkeää, että ruoka-apua on tarjolla sekä ruoka-avustuksien että yhteisöruokailujen muodossa. Järjestöjen ja seurakuntien perinteisiä yhteisöruokailuja jouduttiin sulkemaan pandemiatilanteen vuoksi kevästä 2020 lähtien, mutta

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

yhteisöruokailuja on lähdetty toteuttamaan jälleen syksystä 2021 lähtien. Yhteisöruokailuja on tarjolla päivittäin eri puolilla kaupunkia. Nykyisen mallin, jossa yhteisöruokailuja ja ruoanjakoa on eri puolilla kaupunkia, ajatellaan olevan tasapuolista ja tavoittavan mahdollisimman monia avun tarvitsijoita. Ruoka- ja vaateavun keskittäminen esimerkiksi keskustalueelle ei palvele isoa osaa apua tarvitsevista kuntalaisista. Kuntalaisilla ei ole yhtäläisiä mahdollisuuksia matkustaa ruoka-avun vuoksi julkisilla liikennevälineillä eri osista kaupunkia. Samalla menetettäisiin myös lähiympäristössä ja omassa elinpiirissä sijaitsevien toimijoiden tarjoama tuki. Ruoka-apua tarjoavien toimijoiden ei ole mahdollista siirtyä keskitettyyn toimipisteeseen, sillä ruoka-apua annetaan muun tehdyn työn ohella.

Aloitteessa esitetyn vaateavun järjestäminen koordinoitusti on haasteellista, sillä valitettavan usein lahjoitettavaksi päätyy likaista, rikkiäistä, paikattua ja lahjoittajalle kelpaamatonta vaatetta. Käyttöön kelpaamattomien vaatteiden erottelu puhtaista ja käyttökelpoisista vaatteista vaatii isot toimitilat, joissa vaatteet saadaan lajiteltua ja säilytettyä. Tiloissa tulisi olla myös asianmukaiset pesu- ja kuivatustilat likaisina lahjoitetuille vaatteille. Lahjoitettavaksi kelpaamattomat vaatteet ja kengät tulisi hävittää asianmukaisesti ja tämä vaatisi myös jätteen säilytystiloja sekä kuljetuskalustoa. Erityisesti vaateavun toteuttaminen asianmukaisesti vaatisi lukuisia henkilöitä tekemään tätä työtä. SPR:llä on jo toiminnassa Kontti, joka toteuttaa tämänkaltaista tehtävää Lielahden toimipisteessä. Tampereella on myös lukuisia myymälöitä, josta voi edullisesti hankkia vaatteita, joista mainittakoon SPR:n Kontin lisäksi esimerkiksi UFF:n, Fidan ja Pelastusarmeijan toimipisteet sekä kierrätyskeskukset ja erilaiset kirpputorit ympäri Tamperetta.

Ruoka-avun jonot ovat muodostuneet lähinnä keskustan avoimiin jonoihin (SPR ja ViaDia) ja ensimmäiset jonottajat saapuvat ruokajonoihin hyvissä ajoin siitä huolimatta, että ruoka-avustusten jako itsessään on nopea tapahtuma, ja ruoka-apua on riittänyt kaikille sitä hakeneille. Ruokajonossa jonottaminen ei siis ole tarpeellista, vaikka huoli ruokakassien loppumisesta voi tuntua todelliselta ruoka-apua tarvitsevan näkökulmasta. Kaupunki tekee myös yhteistyötä SPR:n kanssa tilakysymyksissä ja on tarjonnut käyttöön vapaana olevia tiloja. Ruoka- tai vaateavun tarjoaminen tilallisesti toimivammissa paikoissa ei poistaisi sitä tosiasiaa, että ruoka-avun tarvitsijoiden määrä on kasvanut Tampereella ja yhä useampi henkilö tarvitsisi ammattilaisten apua elämänhallinnan haasteiden ratkaisemisessa. Yksilötason työskentelyn ohella tarvitaan paitsi paikallisia, myös yhteiskunnallisia rakenteellisia muutoksia esimerkiksi etuusjärjestelmään, jotta ruoka-avun tarvitsijoiden määrä voisi merkittävästi nykyisestä vähentyä.

Tiedoksi

Aila Dündar-Järvinen, Maritta Närhi, Mari Selin-Kivenvuori

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

Sosiaali- ja terveyslautakunta, 19.05.2022, § 77

Valmistelijat / lisätiedot:
Maritta Närhi

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.
Esittelijä: Taru Kuosmanen, Johtaja

Päätösehdotus oli

Esitetään kaupunginhallitukselle ja edelleen valtuuston päätettäväksi:

Aila DüNDAR-Järvisen valtuustoaloite ja siihen annettu lausunto merkitään tiedoksi.

Aloite ei anna aihetta muihin kuin lausunnossa esitettyihin toimenpiteisiin.

Perustelut

Valtuutettu Aila DüNDAR-Järvinen esittää valtuustoaloitteessaan huolta Tampereen keskustassa näkyvistä ruokajonoista. Koronapandemia on aloitteen mukaan aiheuttanut monelle työttömälle, lomautetulle, eläkeläiselle, yksinhuoltajalle ja lapsiperheelle suuria taloudellisia huolia ja ahdinkoa. Moro-lehden mukaan ruoka-avun hakijoiden määrä on noussut jopa viisinkertaiseksi ja ruokajonoihin on tullut uutta asiakaskuntaa. Valtuutettu esittää huolensa ruoka-avun rahoituksesta ja ruoka-avun saatavuudesta, mikäli rahoitusta ei saada turvattua. Valtuutettu DüNDAR-Järvinen esittää, että Tampereen kaupunki koordinoisi ruoka- ja vaateavun järjestämistä ja tarjoamista yhdessä SPR:n, evankelisluterilaisen seurakunnan ja muiden toimijoiden kanssa. Toisekseen valtuutettu ehdottaa, että Tampereen kaupunki etsisi ja luovuttaisi riittävän ison tilan, jossa vähävaraisten on mahdollista aterioida sisätiloissa ja hakea ruokakassi sekä vaatteita ilman, että henkilö joutuu jonottamaan ulkona.

Tampereella ruoka-avun tarve on lisääntynyt viime vuosina, ja korona-aikana ruoka-avun asiakasmäärä on kasvanut arviolta vähintään 20 %. Ruoka-apua jaetaan Tampereen evankelisluterilaisen seurakuntayhtymän Ruokapankin koordinoimana noin 9000 ihmiselle kuukaudessa. Erityisesti ruoka-avun tarvitsijoiden määrä on kasvanut keskustassa avoimissa SPR:n Tampereen osaston ja ViaDia Pirkanmaan ruokajaoissa, jonne jokaisen ruoka-avun tarpeessa olevan on mahdollista hakeutua itsenäisesti ja saada ruokakassi. Ruoka-avun asiakkaisiksi on tullut pandemian myötä myös uudenlaista asiakaskuntaa.

Ruoka-aputoiminta on Tampereella keskitetty seurakunnan diakonian ja yhteiskuntavastuun kokonaisuuteen kuuluvaan Ruokapankkiin. Ruokapankki on ruoka-avun keskus, joka huolehtii ruoka-apuun liittyvästä logistiikasta sekä ruokakassien kokoamisesta lahjoitus- ja hävikkiruoasta kaupoilta ja elintarvikevalmistajilta sekä EU:n ruoka-avusta. Ruokapankki

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

huolehtii lisäksi laitoskeittiöiltä tulevan ruoan annospakkaamisesta ja jakelusta eteenpäin. Tampereen kaupunki tukee taloudellisesti Ruokapankin toimintaa. Ruokapankille myönnetään vuosittain 80 000 euroa hävikkiruoan hyötykäytön edistämiseksi sekä 100 000 euroa ruoka-avun hankkimiseksi. Ruokapankki toimittaa ruokakasseja jaettavaksi avoimiin ruoanjakoihin yhteistyökumppaneille, sekä omille diakonian asiakkailleen. Ruokapankin kautta jaetaan ruokakasseja 55:lle ruokaa jakavalle järjestölle ja yhteistyökumppanille, jotka jakavat ruoka-avun edelleen sen tarvitsijoille. Ruoka-avun jakaminen Tampereella on Ruokapankin kautta tapahtuvaa ohjausryhmän ohjaamaa, koordinoitua ja terveysturvallista toimintaa.

Tampereen kaupunki ja Tampereen Evankelisluterilainen seurakuntayhtymä tekevät merkittävää yhteistyötä ruoka-avun ympärillä: Tampereen kaupunki ja Tampereen ev.lut. seurakuntayhtymän diakonia ja yhteiskuntavastuu ovat tehneet yhteistyösopimuksen hävikkiruoan hyötykäytön tehostamisesta. Koska ruoka-avun tarve Tampereella on kasvanut, ratkaisua tilanteen helpottamiseksi on haettu myös aikuissosiaalityön keinoin. Ruoka-avun toimintaympäristöön on käynnistynyt kesällä 2021 ESR-rahoituksen saanut LIKI-hanke yhteistyössä Tampereen evankelisluterilaisen seurakuntayhtymän kanssa. Hankkeessa on tarkoituksena löytää ruoka-apua hakeville reittejä viralliseen palvelujärjestelmään, tarjota psykososiaalista tukea haasteellisissa elämäntilanteissa eläville, vahvistaa luottamusta auttamisjärjestelmään sekä tuottaa osallisuuden kokemuksia. Hankkeen myötä luodaan paikallinen ruoka-avun koordinaatiomalli, jonka turvin hankkeessa luodut hyvät toimintamallit saadaan siirrettyä osaksi palvelujärjestelmää ja pysyväksi käytännöksi Tampereella.

Ruoka-avun tarve kytkeytyy monenlaiseen yksilön huono-osaisuuteen ja elämänhallinnan haasteisiin, minkä vuoksi on tärkeää, että ruoka-apua on tarjolla sekä ruoka-avustuksien että yhteisöruokailujen muodossa. Järjestöjen ja seurakuntien perinteisiä yhteisöruokailuja jouduttiin sulkemaan pandemiatilanteen vuoksi kevästä 2020 lähtien, mutta yhteisöruokailuja on lähdetty toteuttamaan jälleen syksystä 2021 lähtien. Yhteisöruokailuja on tarjolla päivittäin eri puolilla kaupunkia. Nykyisen mallin, jossa yhteisöruokailuja ja ruoanjakoa on eri puolilla kaupunkia, ajatellaan olevan tasapuolista ja tavoittavan mahdollisimman monia avun tarvitsijoita. Ruoka- ja vaateavun keskittäminen esimerkiksi keskusta-alueelle ei palvele isoa osaa apua tarvitsevista kuntalaisista. Kuntalaisilla ei ole yhtäläisiä mahdollisuuksia matkustaa ruoka-avun vuoksi julkisilla liikennevälineillä eri osista kaupunkia. Samalla menetettäisiin myös lähiympäristössä ja omassa elinpiirissä sijaitsevien toimijoiden tarjoama tuki. Ruoka-apua tarjoavien toimijoiden ei ole mahdollista siirtää keskitettyyn toimipisteeseen, sillä ruoka-apua annetaan muun tehdyn työn ohella.

Aloitteessa esitetyn vaateavun järjestäminen koordinoitusti on haasteellista, sillä valitettavan usein lahjoitettavaksi päätyy likaista,

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

rikkinäistä, paikattua ja lahjoittajalle kelpaamatonta vaatetta. Käyttöön kelpaamattomien vaatteiden erottelu puhtaista ja käyttökelpoisista vaatteista vaatii isot toimitilat, joissa vaatteet saadaan lajiteltua ja säilytettyä. Tiloissa tulisi olla myös asianmukaiset pesu- ja kuivatustilat likaisina lahjoitetuille vaatteille. Lahjoitettavaksi kelpaamattomat vaatteet ja kengät tulisi hävittää asianmukaisesti ja tämä vaatisi myös jätteen säilytystiloja sekä kuljetuskalustoa. Erityisesti vaateavun toteuttaminen asianmukaisesti vaatisi lukuisia henkilöitä tekemään tätä työtä. SPR:llä on jo toiminnassa Kontti, joka toteuttaa tämänkaltaista tehtävää Lielahden toimispisteessä. Tampereella on myös lukuisia myymälöitä, josta voi edullisesti hankkia vaatteita, joista mainittakoon SPR:n Kontin lisäksi esimerkiksi UFF:n, Fidan ja Pelastusarmeijan toimipisteet sekä kierrätyskeskukset ja erilaiset kirpputorit ympäri Tamperetta.

Ruoka-avun jonot ovat muodostuneet lähinnä keskustan avoimiin jonoihin (SPR ja ViaDia) ja ensimmäiset jonottajat saapuvat ruokajonoihin hyvissä ajoin siitä huolimatta, että ruoka-avustusten jako itsessään on nopea tapahtuma, ja ruoka-apua on riittänyt kaikille sitä hakeneille. Ruokajonossa jonottaminen ei siis ole tarpeellista, vaikka huoli ruokakassien loppumisesta voi tuntua todelliselta ruoka-apua tarvitsevan näkökulmasta. Kaupunki tekee myös yhteistyötä SPR:n kanssa tilakysymyksissä ja on tarjonnut käyttöön vapaana olevia tiloja. Ruoka- tai vaateavun tarjoaminen tilallisesti toimivammissa paikoissa ei poistaisi sitä tosiasiaa, että ruoka-avun tarvitsijoiden määrä on kasvanut Tampereella ja yhä useampi henkilö tarvitsisi ammattilaisten apua elämänhallinnan haasteiden ratkaisemisessa. Yksilötason työskentelyn ohella tarvitaan paitsi paikallisia, myös yhteiskunnallisia rakenteellisia muutoksia esimerkiksi etuusjärjestelmään, jotta ruoka-avun tarvitsijoiden määrä voisi merkittävästi nykyisestä vähentyä.

Tiedoksi

Kaupunginhallitus

Liitteet

1 Valtuustoaloite – Aila Dünder-Järvinen

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

Muutoksenhakukielto

§242

Muutoksenhakukielto

Oikaisuvaatimusta tai kunnallisvalitusta ei saa tehdä päätöksestä, joka koskee:

-vain valmistelua tai täytäntöönpanoa (KuntaL 136 §)

-virka- tai työehtosopimuksen tulkintaa tai soveltamista ja viranhaltija on jäsenenä viranhaltijayhdistyksessä, jolla on oikeus panna asia vireille työtuomioistuimessa (KVhl 50 § 2 mom.)

-etuosto-oikeuden käyttämättä jättämistä (EtuostoL 22 §)